

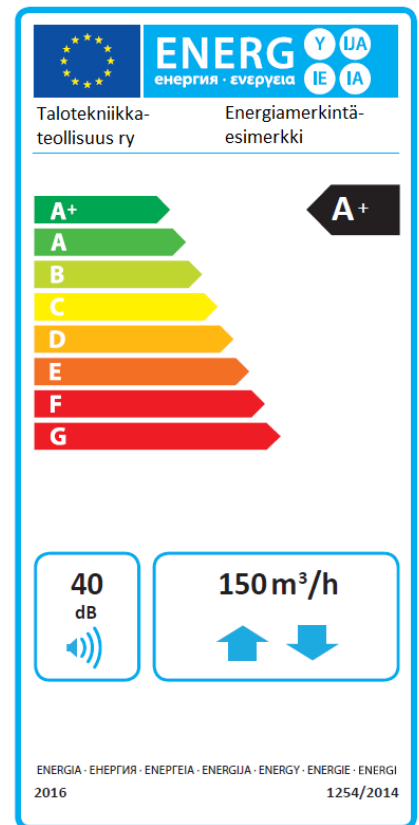
EKOSUUNNITTELU JA ENERGIAMERKINTÄ

Tuotteiden energiatehokkuus ja ympäristötehokkuus ovat ominaisuuksia, joilla on kasvava merkitys yritysten liiketoiminnassa. Ekosuunnitteludirektiivi ja energiamerkintädirektiivi luovat Eurooppalaisen pohjan sille, miten näitä ominaisuuksia käsitellään EU:n markkinoilla siten, että niin valmistava teollisuus, kuluttajat kuin yhteiskuntakin hyötyisivät tuotteiden laadun ja suorituskyvyn kehittymisestä. Tuotteiden energia- ja ympäristötehokkuudella on merkitystä ilmastomuutoksen torjunnassa ja ne ovat osa EU:n toimenpiteitä maapallon ilmastotalkoissa.

Ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EY) nojalla voidaan asettaa energiaa käyttäville ja energiaan liittyville tuotteille energiankulutusta rajoittavia vaatimuksia. Tuoteryhmäkohtaisissa EU:n asetuksissa annetaan energiaan liittyvien ja energiaa käyttävien tuotteiden tietyille ominaisuuksille vaatimustasot, jotka tällaisten tuotteiden on täytettävä. Energiankulutuksen lisäksi ekosuunnittelu koskee myös tuotteiden materiaalisältöä ja kierrätettävyyttä. Direktiivin tavoitteena ovat yhtenäiset eurooppalaiset pelisäännöt energiaa käyttävien ja energiaan liittyvien tuotteiden ympäristötehokkuuden kehittämiseksi ja näin osaltaan tuotteiden vapaan liikkuvuuden varmistaminen sisämarkkinoilla.

Energiamerkintädirektiivi (2010/30/EU) tähtää erityisesti tuotteiden energiatehokkuuden parantamiseen ohjaamalla sitä, millä tavalla tuotteiden hyvää energiatehokkuutta on tuotava esille loppukäyttäjille. Energiamerkintädirektiivin näkyvin osa on energiatehokkuuden nuolikuvio. Nuolikuvion yhteydessä ilmoitetaan myös tuotteen joidenkin keskeisten ominaisuuksien suorituskykyluokkia tai -tasoja. Energiamerkintädirektiivin tavoitteena on, että loppukäyttäjät saavat mahdollisuuden vertailla tuotteita niiden energiatehokkuuden perusteella.

Ekosuunnitteludirektiivi ja energiamerkintädirektiivit on viety käytäntöön kansallisen tuotteiden ekologiseen suunnitteluun ja energiamerkintään liittyvän lain 19.12.2008/1005 ja valtioneuvoston asetuksen 1043/2010 kautta. Tuoteryhmäkohtaiset säädökset annetaan EU:n asetuksina pääosin tämän vuosikymmenen aikana. Tuoteryhmäkohtaiset asetukset velvoittavat sellaisenaan kaikkia jäsenmaita. Direktiiveillä ja niiden pohjalta annetuilla laeilla ja asetuksilla edistetään kestävästä kehityksestä parantamalla energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelun tasoa ja samalla energiahuoltovarmuutta.

Energiamerkinnän nuolikuvio ilmanvaihtokoneelle.

Energiaan liittyvät tuotteet ovat tuotteita, joilla on vaikutusta energian kulutukseen. Tuotteet voidaan jakaa vaikutustavan mukaan kahteen ryhmään, joista molemmissa on myös taloteknisiä tuotteita.

Välitön vaikutus

Energiaa käyttävät tuotteet (EuP) ovat tuotteita jotka käyttävät, tuottavat, siirtävät tai mittaavat energiaa (sähköä, kaasua, fossiilisia polttoaineita).

Esimerkkejä: kuluttajatuotteet kuten lämmityskattilat, vedenlämmittimet, ilmanvaihtokoneet, tietokoneet, televisiot, sekä monet teollisuustuotteet.

Välillinen vaikutus

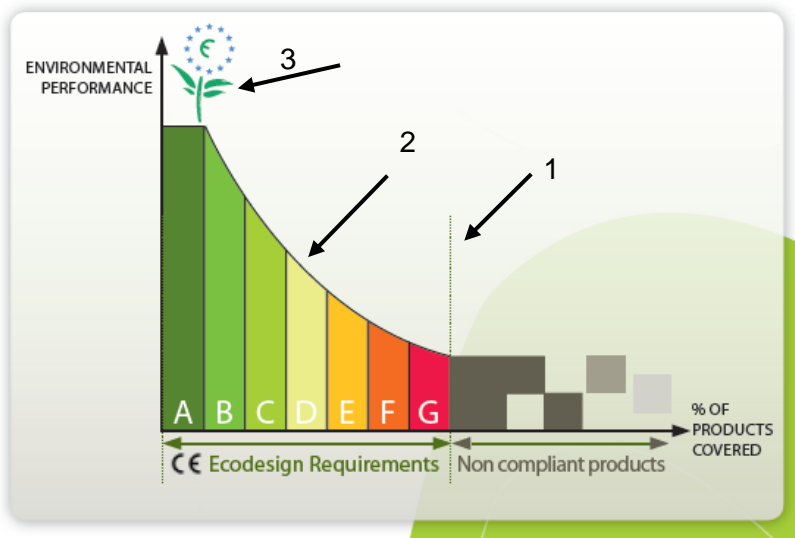
Energiaan liittyvät tuotteet (ErP) eivät sinällään käytä energiaa, mutta niillä on välillinen vaikutus energian käyttöön ja niiden valinnalla ja käytöllä voidaan vaikuttaa energian säästöön.

Esimerkkejä: hanat ja suihkusuuttimet, ikkunat ja lämmöneristeet. "ErP-tuotteet" ovat tulleet ekosuunnittelusäädösten piiriin direktiivin uudelleenlaadinnan myötä.

Ekosuunnittelusäädännön piirissä olevat tuoteryhmät

Toimeenpanosäädöksiä on jo voimassa usealle tuoteryhmälle ja niiden valmistelua ohjaavat määrävällein päivitettävät työohjelmat. Työohjelmiin valitaan tuoteryhmiä, jotka aiheuttavat huomattavan suuren osan koko EU:n alueen energian kokonaiskulutuksesta. Vuoden 2015 lopussa valmiina olivat asetukset seuraaville talotekniikan tuoteryhmille:

- ilmanvaihtokoneet,
- tilalämmittimet,
- yhdistelmälämmittimet,
- vedenlämmittimet,
- kuumavesisäiliöt (lämmivesivaraajat),
- puhaltimet,
- kiertovesipumput,
- vesipumput,
- huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet,
- sähkömoottorit (1-150 kW),
- kylmäsäilytyslaitteet ammattikäyttöön ja
- kiinteän polttoaineen tulisijat.

Kuva. Ekosuunnittelun ja energiamerkinnän suhde.

- 1) Ekosuunnittelu asettaa tuotteille minimivaatimukset.
- 2) Energiamerkinnällä osoitetaan tuotteen energiatehokkuus (luokat A-G).
- 3) Parhaille tuotteille voidaan hakea EU:n ekomerkki.

Valmistajan velvollisuudet

Tuotteille laadittavat säädökset määrittelevät tuotteille vaatimustasot ja niille aikataulun. Tuotteen valmistajan on todennettava ekosuunnitteludirektiiviin liittyvien vaatimusten täyttyminen ja kiinnitettävä CE-merkintä osoittamaan vaatimustenmukaisuutta. Jos tuotteeseen on jo kiinnitetty CE-merkintä muiden direktiivien tai asetusten perusteella, on valmistajan tarkistettava, että myös ekosuunnitteluasetuksen edellytykset CE-merkin kiinnittämisen osalta täyttyvät. Joihinkin tuotteisiin on myös kiinnitettävä energiamerkintä, jonka perusteella loppukäyttäjä voi arvioida tuotteen laatua suhteessa kilpailuviin tuotteisiin. Valmistajan tehtäviä voi olla myös tuotteita Euroopan talousalueelle tuovalla toimijalla tai valmistajan valtuuttamalla edustajalla.